

पीएम श्री केंद्रीय विद्यालय सीतापुर

कक्षा-VI (सत्र:2025-26)

द्वितीय सावधिक परीक्षा

विषय संस्कृत

अवधि: – 90 मिनट

पूर्णांक-40

छात्रस्य नाम

दिनांक

कक्षा एवं वर्ग

अनुक्रमांक

निरीक्षकस्य हस्ताक्षर

अपठित अवबोध

प्रश्न1. अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत-

महर्षिः वाल्मीकिः महाकविः आसीत् । सः रामायणम् अरचयत् । वाल्मीकिः आदिकविः मन्यते । रामायणम् आदिकाव्यम् अस्ति । रामायणे श्रीरामस्य कथा अस्ति।श्रीरामः स्वजनकस्य दशरथस्य आज्ञाम् अपालयत् । सः सीता लक्ष्मणाभ्याम् सह वने अवसत् । सः रावणम् अमारयत् । रामराज्ये सर्वे धर्मस्य मार्गेण चलन्ति स्म।

एकपदेन उत्तरत

$\frac{1}{2} \times 4 = 2$

- क) कः ऋषिः महाकविः आसीत् ?
- ख) किम् आदिकाव्यम् अस्ति?
- ग) रामायणे कस्य कथा अस्ति ?
- घ) रामः सीता लक्ष्मणाभ्याम् सह कुत्र अवसत् ?

पूर्णवाक्येन उत्तरत

$2 \times 2 = 4$

क) रामराज्ये सर्वे कथं चलन्ति स्म ?

.....

ख) श्रीरामः काम् अपालयत् ?

.....

रचनात्मक कार्य

प्रश्न 2. चित्रस्य आधारेण षट् वाक्यानि लिखन्तु ।

$1 \times 6 = 6$

1.|
2.|
3.|
4.|
5.|
6.|

प्रश्न 3.

रेखाचित्रेषु निर्दिष्टान् वर्णान् पूरयन्तु ।

$$\frac{1}{2} \times 8 = 4$$

हरितः

पाटलः

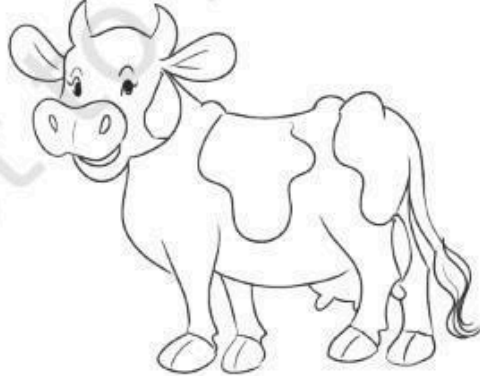
नीलः

रक्तः

केसरः

श्वेतः

पीतः

कृष्णः

अनुप्रयुक्त व्याकरणम्

प्रश्न 4 उदाहरणानुसारम् अधोलिखितानां पदानां वचनपरिवर्तनं कुर्वन्तु ।

$\frac{1}{2} \times 6 = 3$

एकवचनम् बहुवचनम्

यथा – शूरः – शूराः

(क) धीरः –

(ख) – वीराः

(ग) जनसेवकः –

(घ) – धनकामनाः

(ङ) निखिलः –

(च) – बालाः

प्रश्न 5. उदाहरणानुसारं निम्नलिखितानां पदानां वचनं पुरुषं च लिखत

$1 \times 5 = 5$

पदम् पुरुषः वचनम्

यथा - चिन्तयति प्रथमपुरुषः बहुवचनम्

तिष्ठन्ति

जीवन्ति

नमति

कथयति

गच्छति

पठित अवबोधनम्

प्रश्न6. अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत-

गजराजः शशकराजेन सह सरोवरस्य समीपं गच्छति। सः जले चन्द्रस्य प्रतिबिम्बं पश्यति, चकितः च भवति। सः भयेन चन्द्रं नमति। ततः सः गजयूथेन सह अन्यत्र गच्छति। सः गजयूथः पुनः कदापि तस्य सरोवरस्य समीपं न आगच्छति। शशकाः तत्र सुखेन तिष्ठन्ति। सत्यम् एव उक्तम् - 'बुद्धिः सर्वार्थसाधिका'।

I. एकपदेन उत्तरत- $\frac{1}{2} \times 2 = 1$

(i) गजराजः केन सह सरोवरस्य समीपं गच्छति ?

उत्तरम्:

(ii) सः जले कस्य प्रतिबिम्बं पश्यति ?

उत्तरम्:

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत-

$1 \times 2 = 2$

(i) किम् सत्यम् एव उक्तम् - ?

उत्तरम्:.....
.....

(ii) गजराजः किमर्थम् चकितः भवति?

उत्तरम्:.....
.....

प्रश्न7. अधोलिखितं पद्यांशं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत-

शूरा वयं धीरा वयं वीरा वयं सुतराम्।
गुणशालिनो बलशालिनो जयगामिनो नितराम्।।
गैतभीतयो धृत्तनीतयो दृढशक्तयो निखिला।
यामो वयं समराङ्गणं विजयार्थिनो बालाः।।

I. एकपदेन उत्तरत- $\frac{1}{2} \times 2 = 1$

क) शरा के? उत्तरम्:

ख) विजयार्थिनो के? उत्तरम्:

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत- $1 \times 2 = 2$

1) वयं विजयार्थिनः कुत्र यामः?

उत्तरम्:

प्रश्न 8. पाठस्य आधारेण पट्टिकातः क्रियापदानि चित्वा वाक्यानि पूरयन्तु ।

$\frac{1}{2} \times 5 = 2.5$

कथयति चिन्तयन्ति भवति तिष्ठति निवसन्ति

क) किं चन्द्रः सरोवरे।

(ख) सर्वे शशकाः उपाय।

(ग) सायंकाले शशकानां सभा।

(घ) शशकाः सरोवरस्य तीरे।

(ङ) सः गजराजं

प्रश्न 9. उदाहरणानुसारम् प्रश्ननिर्माणं कुर्वन्तु । $\frac{1}{2} \times 5 = 2.5$

यथा - लेखनी अत्र अस्ति ।

लेखनी कुत्र अस्ति ?

(क) वृक्षः तत्र अस्ति ।

उत्तरम्:.....

(ख) देवालयः अन्यत्र अस्ति ।

उत्तरम्:.....

(ग) वायुः सर्वत्र अस्ति ।

उत्तरम्:.....

(घ) बालकाः एकत्र तिष्ठन्ति ।

उत्तरम्:.....

(ङ) माता अत्र अस्ति ।

उत्तरम्:.....

प्रश्न 10. अधोलिखितानां पर्यायपदानां मेलनं कृत्वा रिक्तस्थानानि पूरयन्तु । $\frac{1}{2} \times 5 = 2.5$

(क) गजः हस्ती

(ख) पदम् चरणः

(ग) चन्द्रः शशाङ्कः

(घ) सरोवरः जलाशयः

(ङ) प्रजा जनता

प्रश्न 11. अधोलिखितेभ्यः वाक्येभ्यः अव्ययपदानि चित्वा लिखन्तु ? $\frac{1}{2} \times 5 = 2.5$

- (1) अमितः गृहात् बहिः गच्छति । उत्तरम्
- (2) एक वानरः वृक्षस्य उपरि तिष्ठति। उत्तरम्:.....
- (3) सः फलानि अधः क्षिपति । उत्तरम्
- (4) तत्र एकः बिडालः अस्ति । उत्तरम्।
- (5) बिडालः : गृहस्य अन्तः प्रविशति । उत्तरम्